

GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV
Curs /Curso
2019-2020

1 Dades d'identificació de l'assignatura <i>Datos de identificación de la asignatura</i>					
Nom de l'assignatura <i>Nombre de la asignatura</i>	Encontres entre les arts: les relacions entre música, arquitectura, pintura, escultura i poesia <i>Encuentros entre las artes: las relaciones entre música, arquitectura, pintura, escultura y poesía</i>				
Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>	3	Curs <i>Curso</i>	3r/4t <i>3º/4º</i>	Semestre <i>Semestre</i>	5è, 6è o 7è, 8è <i>5º, 6º o 7º, 8º</i>
Tipus de formació <i>Tipo de formación</i>	Optativa	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura <i>Idioma/s en que se imparte la asignatura</i>			valencià /castellà <i>valenciano castellano</i>
Matèria <i>Materia</i>	Cultura, pensament i història <i>Cultura, pensamiento e historia</i>				
Títol Superior <i>Título Superior</i>	Títol Superior de Música <i>Título Superior de Música</i>				
Especialitat <i>Especialidad</i>	Totes <i>Todas</i>				
Centre <i>Centro</i>	Conservatori Superior de Música "Salvador Seguí" de Castelló				
Departament <i>Departamento</i>	Pedagogia musical <i>Pedagogía musical</i>				
Professorat <i>Profesorado</i>	Dr. Joan Carles Gomis Corell				
emaie-mail e-mail	gomis_joacor@gva.es				
1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació <i>Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación</i>					
Conèixer, valorar i analitzar la música al seu context cultural de creació i en relació a les altres arts per comprendre-la amb profunditat i en totes les seues dimensions, i d'aquesta manera interpretar-la conscientment. <i>Conocer, valorar y analizar la música en su contexto cultural de creación y en relación con las otras artes para comprenderla en profundidad y en todas sus dimensiones y de esta manera interpretarla conscientemente</i>					
1.2 Coneixements previs <i>Conocimientos previos</i>					
1. Coneixements d'Estètica i d'Història de la música de les corresponents assignatures de 1er i 2on curs <i>Conocimientos de Estética e Historia de la música de las correspondientes asignaturas de 1º y 2º curso</i>					
2. Nocions genrals d'Història de la cultrua, d'Història de l'art, de Teoria de l'art i de literatura <i>Nociones generales de Historia de la cultura, Historia del arte, Teoria del arte y literatura</i>					
3. Coneixements d'informàtica quant a l'ús del processador de texts i de la consulta en xarxa <i>Conocimientos de informática en cuanto al uso de procesador de textos y consulta en red</i>					
4. Estar matriculat i cursar les assignatures de 3er curs de l'especialitat corresponent <i>Estar matriculado y cursar las asignaturas de 3º curso de la especialidad correspondiente</i>					

2 Competències de l'assignatura

Competencias de la asignatura

Competències transversals (CT) o genèriques (CG)

Competencias transversales (CT) o genéricas (CG)

- CT 2 Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament
- CT 8 Desenvolupar de manera raonada i crítica idees i arguments
- CT 11 Desenvolupar en la pràctica laboral una ètica professional basada en l'apreciació i sensibilitat estètica, mediambiental i cap a la diversitat
- CG 10 Argumentar i expressar verbalment els seus punts de vista sobre conceptes musicals diversos
- CG 12 Acreditar un coneixement suficient del fet musical i la seua relació amb l'evolució dels valors estètics, artístics i culturals
- CG 14 Conèixer el desenvolupament històric de la música en les diferents tradicions, des d'una perspectiva crítica que situe el desenvolupament de l'art musical en un context social i cultural
- CG 16 Conèixer el context social, cultural i econòmic en què es desenvolupa la pràctica musical, amb especial atenció al seu entorn més immediat però amb atenció a la seua dimensió global
- CG 17 Estar familiaritzat amb els diferents estils i pràctiques musicals que li permeten entendre, en un context cultural més ample, el seu propi camp d'activitat i enriquir-lo
- CG 18 Comunicar de forma escrita i verbal el contingut i els objectius de la seua activitat professional a persones especialitzades, amb un ús adequat del vocabulari tècnic i general
- CG 28 Ser capaç de vincular la pròpia activitat musical a unes altres disciplines del pensament científic, enriquant l'exercici de la seua professió amb una dimensió multidisciplinària

Competències específiques (CE)

Competencias específicas (CE)

Especialitat de Composició

Especialidad de Composición

- CE 10 Transmetre verbalment pensaments musicals ben estructurats, concrets i globals, de caràcter teòric, analític, estètic i crític

Especialitat de Direcció

Especialidad de Dirección

- CE 10 Transmetre verbalment pensaments musicals ben estructurats, concrets i globals, de caràcter teòric, analític, estètic i crític

Especialitat d'Interpretació

Especialidad de Interpretación

- CE 6 Argumentar i expressar verbalment els seus punts de vista sobre la interpretació, i respondre al repte que suposa facilitar la comprensió de l'obra musical

3 Resultats d'aprenentatge <i>Resultados de aprendizaje</i>	
RESULTATS D'APRENENTATGE RESULTADOS DE APRENDIZAJE	COMPETÈNCIES RELACIONADES COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Comprendre els principis culturals bàsics que regulen les arts i com interactuen en els diversos camps de l'expressió artística <i>Comprender los principios culturales básicos que regulan las artes y como interactúan en los diversos campos de la expresión artística</i>	CT 2, CG 12, CG 14, CG 16, CG 26, CE 2
2. Conèixer l'evolució d'aquests principis culturals bàsics al llarg de la història <i>Conocer la evolución de estos principios culturales básicos a lo largo de la historia</i>	CT 2, CG 12, CG 14, CG 16, CG 26, CE 2
3. Comprendre les circumstàncies culturals i els principis artístics propis de cada període històric en relació amb la música i les arts <i>Comprender las circunstancias culturales y los principios artísticos propios de cada período histórica en relación con la música y las artes</i>	CT 2, CG 12, CG 14, CG 16, CG 26, CE 2
4. Associar els valors culturals, filosòfics i estètics generals de cada període amb els específicament artístics, en particular els musicals <i>Asociar los valores cultures, filosóficos y estéticos generales de cada período con los específicamente artísticos, en particular los musicales</i>	CT 2, CG 12, CG 14, CG 16, CG 26, CE 2
5. Conèixer els principals artífex i constructors del pensament i de la pràctica artística de cada període i els procediments que han establert per connectar les diverses arts <i>Conocer los principales artífices y constructores del pensamiento y la práctica artística de cada período y los procedimientos que han establecido para conectar las diversas artes</i>	CT 2, CG 12, CG 14, CG 16, CG 26, CE 2
6. Aconseguir criteris ben fonamentats per tal d'analitzar i valorar críticament els diversos autors i teories <i>Conseguir criterios bien fundamentados para analizar y valorar críticamente los diversos autores y teorías</i>	CT 2, CG 12, CG 14, CG 16, CG 26, CE 2
7. Articular un discurs personal sobre el pensament i la pràctica musicals en relació amb les altres expressions artístiques <i>Articular un discurso personal sobre el pensamiento y la práctica musicales en relación con las otras expresiones artísticas</i>	CT 8, CG 10, CG 18, CG 26, CE 6, CE 8, CE 10
8. Aplicar amb correcció els principis i valors apresos en el quefer musical interpretatiu actual <i>Aplicar con corrección los principios y valores aprendidos en el quehacer musical interpretativo actual</i>	CT 8, CT 11, CG 10, CG 26, CE 2, CE 6

4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge <i>Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje</i>	
Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes, ... <i>Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas, ...</i>	Planificació temporal <i>Planificación temporal</i>
<p>1. L'Antiguitat clàssica</p> <p>1.1. Música i paraula. Peus mètrics i ritme musical 1.2. Nomoi musicals, òrdens arquitectònics i cànon escultòric 1.3. Vitruvi: música i arquitectura al <i>De architectura libri decem</i></p> <p>2. El primer cristianisme</p> <p>2.1. Música, paraula, arts i litúrgia 2.2. Els primers Pares de l'Església i el valor i ús de les arts 2.3. Sant Agostí i la platonització del cristianisme</p> <p>3. L'Edat Mitjana</p> <p>3.1. El romànic: cant gregorià, texts bíblics i imatges sagrades 3.2. El gòtic: la polifonia i la nova concepció mètrica de la música 3.3. El gòtic: la polifonia i la nova arquitectura. La catedral com a expressió de l'orde musical del cosmos. La teoria de von Sinsom</p> <p>4. El Renaixement</p> <p>4.1. Principis bàsics: la imitació de la natura i dels antics 4.2. Una nova concepció de l'activitat artística: la creació i la construcció 4.3. Es sistema proporcional musical: de la delimitació de l'espai a la mímesi de la raó de l'univers</p> <p>5. El Barroc</p> <p>5.1. Música i retòrica 5.2. Arts, sentits i adoctrinament en la Contrareforma 5.3. El racionalisme en les arts: música i arquitectura 5.4. La "galanteria" i el "no sé qué" 5.5. Les reaccions moralitzants</p> <p>6. Classicisme i Neoclassicisme</p> <p>6.1. Grècia com a model: la reinvençió del passat artístic 6.2. Una altra vegada la imitació de la natura 6.3. Construcció del paradigma artístic i musical: norma i forma 6.4. L'enciclopedisme i les arts</p> <p>7. El Romanticisme</p> <p>7.1. La diversitat de bel·leses 7.2. La concepció romàntica de la música: una creació poètica 7.3. La música i la fusió de les arts 7.4. La nova relació entre música i literatura: el poema simfònic</p> <p>8. Les noves poètiques del segle XX</p> <p>8.1. El concepte d'abstracció 8.2. El valor del terme avantguarda 8.3. Música, imatge i narració: el cinema</p>	<p>4 classes <i>4 clases</i></p> <p>2 classes <i>2 clases</i></p> <p>4 classes <i>4 clases</i></p> <p>6 classes <i>6 clases</i></p> <p>4 classes <i>4 clases</i></p> <p>4 classes <i>4 clases</i></p> <p>5 classes <i>5 clases</i></p> <p>4 classes <i>4 clases</i></p>

5 Activitats formatives <i>Actividades formativas</i>			
5.1 Activitats de treball presencials <i>Actividades de trabajo presenciales</i>			
ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Classe presencial <i>Clase presencial</i>	Exposició de continguts per part del professor o en seminaris, anàlisi de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements en l'aula. <i>Exposición de contenidos por parte del profesor o en seminarios, análisis de competencias, explicación y demostración de capacidades, habilidades y conocimientos en el aula.</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 5, RA 6	40 h.
Classes pràctiques <i>Clases prácticas</i>	Sessions de treball en grup supervisades pel professor. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions/concerts/representacions/ audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc. Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne. <i>Sesiones de trabajo grupal en grupos supervisadas por el profesor. Estudio de casos, proyectos, talleres, problemas, estudio de campo, aula de informática, laboratorio, visitas a exposiciones/conciertos/ representaciones/audiciones..., búsqueda de datos, bibliotecas, en Internet, etc.</i> <i>Construcción significativa del conocimiento a través de la interacción y actividad del alumno.</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 5, RA 6	Les pràctiques estan incloses en les classes presencials. <i>Las prácticas van incluidas en las clases presenciales</i>
Exposició treball en grup <i>Exposición trabajo en grupo</i>	Aplicació de coneixements interdisciplinaris. <i>Aplicación de conocimientos interdisciplinares.</i>	RA 7	14 h.
Tutoria <i>Tutoría</i>	Atenció personalitzada i en grup reduït. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, tallers, lectures, realització de treballs, projectes, etc. <i>Atención personalizada y en pequeño grupo. Periodo de instrucción y/o orientación realizado por un tutor/a con el objetivo de revisar y discutir los materiales y temas presentados en las clases, seminarios, talleres, lecturas, realización de trabajos, proyectos, etc.</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 5, RA 6	4 h.
Avaluació <i>Evaluación</i>	Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) empleades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne. <i>Conjunto de pruebas (audiciones, orales y/o escritas) empleadas en la evaluación inicial, formativa o aditiva del alumno.</i>	RA 7	2 h.
SUBTOTAL			60 h.
5.2 Activitats de treball autònom <i>Actividades de trabajo autónomo</i>			
ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Treball autònom <i>Trabajo autónomo</i>	Estudi de l'alumne/a: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. <i>Estudio del alumno/a: preparación y práctica individual de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 5, RA 6, RA 8	15 h.
Estudi pràctic <i>Estudio práctico</i>	Preparació en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar, interpretar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories de grup reduït. <i>Preparación en grupo de lecturas, textos, interpretaciones, ensayos, resolución de problemas, proyectos, seminarios, talleres, trabajos, memorias,... para exponer, interpretar o entregar durante las clases teóricas, clases prácticas y/o tutorías de pequeño grupo.</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 5, RA 6, RA 8	20 h.
Activitats complementàries <i>Actividades complementarias</i>	Preparació i assistència a activitats complementàries com tallers, exposicions, concerts, representacions, congressos, conferències,... <i>Preparación y asistencia a actividades complementarias como talleres, exposiciones, conciertos, representaciones, congresos, conferencias,...</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 7, RA 8	5 h.
SUBTOTAL			40 h.
TOTAL			100 h.

6 Sistema d'avaluació i qualificació <i>Sistema de evaluación y calificación</i>		
6.1 Instruments d'avaluació <i>Instrumentos de evaluación</i>		
INSTRUMENT D'AVALUACIÓ <i>INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN</i>	Resultats d'Aprenentatge avaluats Resultados de Aprendizaje evaluados	Percentatge atorgat (%) <i>Porcentaje otorgado (%)</i>
1. Proves escrites que determinarà el professor en base a les característiques de cada grup. <i>Pruebas escritas que determinará el profesor en base a las características de cada grupo</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 5, RA 6, RA 8	60 %
2. <i>One minut paper</i> , és a dir, aquelles preguntes obertes que es plantejaran al final de cada classe. <i>On minut paper, es decir, aquellas preguntas abiertas que se plantearán al final de cada clase</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 7, RA 8	20 %
3. Observació, tècnica d'avaluació basada en l'arregla sistemàtica de dades en el mateix context d'aprenentatge. <i>Observación, técnica de evaluación basada en la recogida sistemática de datos en el mismo contexto de aprendizaje</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 7, RA 8	20%
Avaluació dels alumnes Erasmus: <i>Evaluación de los alumnos Erasmus:</i>		
Als alumnes Erasmus que per causes justificades i constatables de caràcter estrictament acadèmic no pugen presentar-se a la prova escrita en la data determinada, se'ls avaluarà mitjançant: <i>A los alumnos Erasmus que por causas justificadas y constatables de carácter estrictamente académico no puedan presentarse a la prueba escrita en la fecha determinada, se les evaluará mediante:</i>		
1. Presentació en el termini d'exàmens d'un treball acadèmic sobre un contingut del temari. <i>Presentación en el plazo de exámenes de un trabajo académico sobre un contenido del temario.</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 5, RA 6, RA 8	50%
2. Anàlisi comparatiu de cinc obres d'art de distintes èpoques i gèneres amb les corresponents musicals. <i>Análisis comparativo de cinco obras de arte de distintas épocas y géneros con las correspondientes musicales.</i>	RA 1, RA 2, RA 3, RA 4, RA 5, RA 6, RA 7, RA 8	50%
Per tal de sumar les puntuacions d'aquestes dues proves i ser avaluats, caldrà presentar les dues. Hauran de presentar-se en les mateixes dates que s'establiran per a la prova escrita d'avaluació. Cal advertir que els ensenyaments són presencials, motiu pel qual no s'atendran correccions ni explicacions per cap altra via. <i>Para sumar las puntuaciones de estas dos pruebas y ser evaluados, será necesario presentar las dos. Se presentarán en las mismas fechas que se establezcan para la prueba escrita. Hay que advertir que las enseñanzas son presenciales, por lo que no se atenderán correcciones ni explicaciones por ninguna otra vía.</i>		

6.2 **Criteris d'avaluació i dates d'entrega**
Criterios de evaluación y fechas de entrega

1. Comprovació i valoració del nivell comprensió i assimilació dels continguts del programa
Comprobación y valoración del nivel de comprensión y asimilación de los contenidos del programa
2. Constatació del grau d'adquisició de les competències transversals, genèriques i específiques
Constatación del grado de adquisiciones de las competencias transversales, genéricas y específicas
3. Comprovació de l'aconseguit dels resultats de l'aprenentatge
Comprobación de la consecución de los resultados de aprendizaje

6.3 **Sistemes de recuperació**
Sistemas de recuperación

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega)
Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)

1. Revisió, comparació i comprovació dels apunts personals amb la bibliografia recomanada
Revisión, comparación y comprobación de los apuntes personales con la bibliografía recomendada
2. Assistència a les hores d'atenció als alumnes
Asistencia a las horas de atención a los alumnos
3. Complir amb rigorositat les hores programades de treball autònom
Cumplir con rigurosidad las horas programadas de trabajo autónomo
4. Ampliar i aprofundir en la lectura de la bibliografia recomanada
Ampliar y profundizar en la lectura de la bibliografía recomendada
5. Realitzar els treballs optatius
Realizar los trabajos optativos

7 **Bibliografia**
Bibliografía

Bibliografia general:

ALCINA FRANC, J.: *Arte y antropología*, Madrid, Madrid, Cátedra, 1988
AUMONT, Jacques: *La estética hoy*, Madrid, Cátedra, 2001
BAYER, Raymond: *Historia de la estética*, Madrid, Fondo de Cultura Económica, 1993
BOZAL, Valeriano (ed.): *Historia de las ideas estéticas y de las teorías artísticas contemporáneas*, Madrid, Visor, 1996
-----: *El gusto*, Madrid, Visor, 1999
CASTELLI, Patrizia: *L'estetica del Rinascimento*, Bologna, il Mulino, 2005
COPLESTON, David: *Historia de la filosofía*, Barcelona, Ariel
DORFLES, Gillo: *Il divenire delle arti. Ricognizione nei linguaggi artistici*, Milano, Bompiani, 1996
DUFRENNE, Mikel: *Fenomenología de la experiencia estética*, Valencia, Fernando Torres, 1982
ECO, Umberto: *La definición del arte*, Barcelona, Destino, 2002
FISCHER, E.: *La necesidad del Arte*, Barcelona, Península, 1995
FUBINI, Enrico: *La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX*, Madrid, Alianza, 1994
GARCÍA BACCA, Juan David: *Filosofía de la música*, Barcelona, Antrophos, 1990
HOSPERS, John: *Significado y verdad en el arte*, Valencia, Fernando Torres, 1980
LIESSMANN, K. P.: *Filosofía del arte moderno*, Barcelona, Herder, 2006
LOMBARDI, Giovanni: *L'estetica antica*, Bologna, il Mulino, 2002
OLIVERAS, Elena: *Estética. La custión del arte*, Buenos Aires, Ariel, 2005
POUSSEUR, Henri: *Música, semántica y sociedad*, Madrid, Alianza, 1984
ROWELL, Lewis: *Filosofía de la música. Antecedentes históricos y estéticos*, Barcelona, Gedisa, 1987
SANTAYANA, George: *El sentido de la belleza*, Madrid, Tecnos, 1999
TATARKIEWICZ, Wladyslaw: *Historia de la estética*, Madrid, Akal, 1990

VALVERDE, José M^a: *Breve historia y antología de la estética*, Barcelona, Ariel, 1987
XIRAU, Ramón / SOBREVILLA, David (eds.): *Estética*, Madrid, Trotta, 2003

Bibliografía específica:

ASSUNTO, Rosario: *La antigüedad como futuro. Estudio sobre la estética del neoclasicismo europeo*, Madrid, Visor, 1990
-----: *Naturaleza y razón en la estética del setecientos*, Madrid, Visor, 1989
BARASCH, Moshe: *Teorías del arte. De Platón a Winckelmann*, Madrid, Alianza, 1996
D'ANGELO, Paolo: *La estética del romanticismo*, Madrid, Visor, 1999
DE BRYNE, Edgar: *La estética de la Edad Media*, Madrid, Visor, 1994
ECO, Umberto: *Arte y belleza en la estética medieval*, Barcelona, Lumen, 1987
FICHET, Laurent: *Les théories scientifiques de la musique, XIXe et XXe siècles*, Paris, J. Vrin, 1996
FUBINI, Enrico: *El romanticismo, entre música y filosofía*, València, Universitat de València, 1999
-----: *El siglo XX, entre música y filosofía*, València, Universitat de València, 1999
-----: *Los enciclopedistas y la música*, València, Universitat de València, 2002
-----: *Música y lenguaje en la estética contemporánea*, Alianza, 1994
GODWIN, Joscelynn: *Armonías del cielo y de la tierra. La dimensión espiritual de la música desde la Antigüedad hasta la vanguardia*, Barcelona, Paidós, 2000
HUGLO, Michel: *La théorie de la musique antique et médiévale*, Padstow, TJ International Ltd, 1984
JAMME, C. et alt.: *El movimiento romántico*, Tres Cantos, Akal, 1998
JAQUES PI, Jèssica: *La estética del románico y el gótico*, Madrid, Visor Dis, 2003
LASCIANI-PETRINI, Enrica: *Tierra en blanco. Música y pensamiento a inicios del siglo XX*, Akal, Tres Cantos, 1999
LEON TELLO, Francisco J.: *Estudios de historia de la teoría musical*, Madrid, CSIC, 1991
LEONI, Stefano: *Le armonie del mondo. La trattatistica musicale nel Rinascimento: 1470-1650*, Genova, Edizioni Culturali Internazionali Genova, 1988
LIESSMANN, Konrad Paul: *Filosofía del arte moderno*, Barcelona, Herder, 2006
LÓPEZ CANO, R.: *Música y retórica en el Barroco*, México, Universidad Nacional Autónoma, 2000
MAURO, Letterio (ed.): *La musica nel pensiero medievale*, Ravenna, Longo Editore, 2001
NEUBAUER, John: *La emancipación de la música: el alejamiento de la mimesis en la estética del siglo XVIII*, Madrid, Visor, 1992
SUMMERS, David: *El juicio de la sensibilidad. Renacimiento, naturalismo y emergencia de la estética*, Madrid, Tecnos, 1993
TATARKIEWICZ, Wladyslaw: *Historia de seis ideas*, Madrid, Tecnos, 1997
VERCELLONE, Federico: *Estética del siglo XIX*, Madrid, Antonio Machado Libros, 2004